

Når forældremyndigheden ophører

De fleste forældre har blandende følelser, når deres børn fylder 18 år, er blevet voksne og skal stå på egne ben. Er de nu modne nok til at træffe de rigtige beslutninger i livet, og vil verden tage godt imod dem? For forældre til unge med særlige behov kan disse helt almindelige bekymringer have en helt anden dybde.

Adjunkt ved Aarhus Universitet
Eva Naur Jensen

En forælder der havde svært ved at se, hvordan hendes datter skulle være i stand til blandt andet at indgå bindende aftaler, disponere over sin egen økonomi og indgå forskellige former for retshandler henvendte sig til Ligeværd.

Sidste forår - et par måneder inden hendes datter fyldte 18 år - valgte hun derfor at få udarbejdet en fuldmagt, der skulle gøre hende i stand til at handle på vegne af sin datter. Ved at google lidt rundt på nettet, fandt hun en skabelon til en fuldmagt,

som hun udfyldte med sin datters, sit eget og to vidners navne. Hun bad derefter Ligeværd at vurdere, om fuldmagten var i orden, inden alle parter skulle underskrive.

Ligeværd vurderede, at fuldmagten ikke var den rigtige at anvende. Fuldmagten var en såkaldt "generalfuldmagt". En generalfuldmagt er en vedvarende fuldmagt, der kan give pårørende mulighed for at sørge for ens økonomiske og personlige forhold, den dag man ikke længere selv kan. En fuldmagt, der er tiltænkt anvendt blandt ældre mennesker, og ikke unge med særlige behov. Denne sag og andres lignende henvendelser blev anledning til, at Ligeværd tog en snak med Adjunkt ved Aarhus Universitet Eva Naur Jensen om, hvad man som forælder til et voksent barn med særlige behov kan stille op, når forældremyndigheden ophører, men beho-

Eva Naurs Jensens råd til forældre, der har voksne børn med behov for at give deres forældre fuldmagt til at handle på vegne af sig er:

- Lav fuldmagter, der helt konkret beskriver, hvad du som forælder har fået fuldmagt til at håndtere på vegne af dit voksne barn
- Forsøg ikke at foregribe, situationer, hvor dit barn kunne have behov for, du indtræder som fuldmægtig. Tag i stedet udfordringerne, som de kommer.
- Inddrag dit voksne barn i udformningen af aftalen, så du sikrer, at dit voksne barn forstår, hvad det er han/hun giver fuldmagt til
- Hav altid fokus på, at gøre dit barn så selvhjulpent som muligt. En dag vil du ikke være her mere.

Mange forældre til børn med særlige behov, tror de hjælper deres voksne barn ved at lave omfattende og tidsubegrænsede fuldmagter.

vet for at kunne handle på vegne af sit barn ikke gør det.

En velkendt problemstilling

For Eva Naur Jensen, der blandt andet arbejder inden for forskningsområderne socialret, familieret og værgemål, er problemstillingen velkendt.

- Mange forældre til børn med særlige behov, tror de hjælper deres voksne barn ved at lave omfattende og tidsubegrænsede fuldmagter, og tyr derfor til at anvende generalfuldmagten. Men forældrene skal være meget forsigtige med at tro, at de løser det problem, at deres forældremyndighed ophører ved at lave disse fuldmagter. Fuldmagterne er ganske enkelt ikke juridisk bindende, hvis de er skrevet i et sprog, deres voksne barn ikke forstår - eller hvis det må findes urimeligt at antage, at det voksne barn forstår, hvad fuldmagten har af betydning, advarer hun.

- Man skal huske, at hvis éns barn ikke er i stand til at træffe beslutninger, så er han eller hun heller ikke juridisk i stand til at give en fuldmagt.

Generalfuldmagtens anvendelsesområde

- En generalfuldmagt oprettes med henblik på, at den skal træde i kraft den dag, man ikke længere selv kan varetage sine

anliggender. På denne måde kan man udstrække sin mulighed for selvbestemmelse til at gælde også efter tab af handleevne. For voksne med særlige behov gælder, at de allerede har en svækket handleevne, og derfor har et behov for at andre, kan handle på deres vegne her og nu. Generalfuldmagten er således ikke tiltænkt anvendt af voksne med særlige behov, forklarer Eva Naur Jensen og fortsætter:

- Når man snakker om fuldmagter på vegne af voksne børn med særlige behov, er det ikke kun juraen, der er relevant at sætte fokus på. Det menneskelige aspekt er lige så væsentligt. Denne gruppe af unge mennesker, har på lige fod med andre unge mennesker krav på at bevare så stor en selvbestemmelsesret som muligt, og gennem erfaringer i livet blive så selvhjulpne som overhovedet muligt.

Forældre er ofte ikke klar over, at lovgivningen tillader, at man løser udfordringer i mindelighed. Det kan man så længe, der ikke er uenighed mellem de pårørende og den person, det handler om. Og så længe, der er tale om dagligdags små opgaver, som at hæve penge i banken, hjælpe med at søge om merudgiftsydelse eller andet.

- Er man forælder til et voksent barn, der ikke vil være i stand til at indgå sådanne aftaler mundtligt eller i form af en skriftlig fuldmagt, må man søge værgemål. ●

Værgemål

For nogle unge med særlige behov, er det rigtige at komme under værgemål. Hvis du som forælder tænker, dit barn ikke kan håndtere at blive myndig, må du derfor søge værgemål over dit barn. Værgemål kan iværksættes for personer, der er fyldt 18 år, og ikke er i stand til at tage vare på deres personlige eller økonomiske forhold.

Værgemål indebærer en hjælp til disse personer, og et værgemål vil altid tage udgangspunkt i den enkeltes behov for hjælp. Hovedtanken i værgemålsloven er, at værgemål altid skal tilpasses den enkeltes behov, og at værgemål ikke skal være mere omfattende end nødvendigt. Du søger om iværksættelse af værgemål ved Statsforvaltningen, og du har som forælder krav på at få en skriftlig afgørelse på afslag af etablering af et værgemål. Du kan indbringe Statsforvaltningens afgørelser om værgemål for retten.

Når mange forældre oplever et behov for at handle på vegne af deres voksne børn, kan det hænge sammen med, at statsforvaltningerne er for restriktive med at etablere værgemål. Således viser tal fra 2013, at statsforvaltningerne kun traf afgørelser i 2/3 af ansøgningssagerne. Af de sager, der behandledes, mundede kun halvdelen ud i etablering af værgemål i 2013.

Fuldmagter

En fuldmagt er et dokument, hvorved du giver en anden (typisk en slægtning eller ven) ret til at træffe bestemte beslutninger og handle på dine vegne. Den person, som du giver disse rettigheder til, kaldes en "fuldmægtig".